

D.nr. RUN/407/2017

HANDLINGSPLAN FÖR KOMMUNERNA I JÄMTLANDS LÄN OCH REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Område psykisk hälsa
2019 – 2022

Version: 5.0

Upprättad: 2019-12-17

Reviderad 2021-12-03

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring
1.0	2016-04-18	Nyutgåva arbetsgruppen
1.1	2016-05-23	
1.2	2016-06-08	Efter diskussion i arbetsgruppen.
1.3	2016-06-16	
1.4	2016-06-28	
1.5	2016-07-12	
1.6	2016-07-19	
1.7	2016-08-09	
1.8	2016-08-23	
1.9	2016-08-31	
1.10	2016-09-02	
1.11	2016-09-16	
1.12	2016-09-21	
1.13	2016-10-05	Efter synpunkter från SAMREKO och Fredagsgruppen
1.14	2016-10-12	Efter inkomna synpunkter från elevhälsochefer samt träff länsnätverket psykiatri psykisk hälsa.
1.15	2016-10-17	Träff länsnätverket psykiatri psykisk hälsa.
1.16	2016-10-26	Efter synpunkter SVOM (161014) och Barnarenan (161021)
1.17	2017-06-13	Tillagda mål Barn och unga. Regionalt Jämtbusnätverk.
1.18	2017-06-30	Ändring mål Barn och unga efter synpunkter från länets elevhälsochefer.
1.19	2017-08-08	Träff länsnätverk psykisk hälsa. Översyn av handlingsplan och uppföljning av aktiviteter.
1.20	2017-08-22	Träff Regionalt Jämtbusnätverk. Slutlig översyn av mål Barn och unga.
1.21	2017-10-13	Synpunkter utifrån dragning i Barnarenan
1.22	2018-05-28	Uppföljning mål/analys i länsnätverk psykisk hälsa. Revidering av handlingsplanen.
1.23	2018-08-20	Träff länsnätverk psykisk hälsa. Översyn av handlingsplan.
1.24	2018-08-28	Träff regionalt Jämtbus-nätverk. Översyn av analys och handlingsplan.
1.25	2019-11-14	Revidering och uppföljning 2019
1.26	2020-11-19	Revidering och uppföljning 2020
1.27	2021-12-03	Revidering och uppföljning 2021

Arbetsprocess 2016-2020

Handlingsplanen togs fram i anslutning till arbetet med den regionala analysen och utifrån tidigare dokumentation om PRIO – arbetet. Arbetsgruppen bestod av representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) samt från Region Jämtland Härjedalen. Handlingsplanen förankrades hos kommunernas förvaltningschefer för vård och omsorg, Region Jämtland Härjedalens ledningsgrupp, hälso- och sjukvårdschef och omvårdnadsstrateg, länets elevhälsochefer, enhetschef folkhälsoenheten, verksamhetschef Ungdomsmottagningen, samt i BuZ.

Vidare förankrades handlingsplanen i SAMREKO (då L-IFO), Fredagsgruppen, SVOM och Barnarenan innan inlämning till SKR.

Planen har sedan årligen reviderats och följts upp i enlighet med de krav som har angetts i överenskommelserna mellan Regeringen och SKR.

Arbetsprocess 2021

Handlingsplanen har setts över i enlighet med kraven i 2021 års överenskommelse mellan Regeringen och SKR. Arbetet har skett i Länsnätverk psykisk hälsa, med representation från länets kommuner, brukarorganisationer (JLB) och Region Jämtland Härjedalen. Mål avseende barn och unga följdes upp och reviderades i regionalt Jämtbusnätverk. Nätverken har under uppföljningsprocessen getts möjlighet att lyfta lokala aktiviteter som skett under året för att nå handlingsplanens mål, ett urval av dessa finns beskrivna under kolumn aktiviteter i handlingsplanen.

- 19/11 2021: förankring i SAMREKO- Hälso- och sjukvård, skola och IFO sam Fredagsgruppen
- 29/11 2021: förankring i Barnarenan
- 3/12 2021: förankring i SVOM
- 31/1 2022: inlämning till SKR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Definitioner och begrepp.....	5
1 Inledning och bakgrund	5
1.1 Målgrupp och syfte.....	6
1.2 Nuläge och analys	7
1.3 Tidsplan.....	8
1.4 Ansvarsfördelning	8
1.5 Ekonomiska resurser	8
1.6 Avgränsningar och pågående aktiviteter inom området psykisk hälsa.....	9
1.7 Uppföljning av handlingsplanens mål och aktiviteter	9
2 HANDLINGSPLAN/Uppföljning/analys 2020.....	10
2.1 Barn och ungas psykiska hälsa	10
2.2 Främjande och förebyggande arbete	19
2.3 Tillgängliga och tidiga insatser	23
2.4 Utsatta grupper	25
2.5 Enskildas delaktighet och rättigheter.....	29
2.6 Ledning, styrning och organisation	31
3 Aktivitetskostnader	34
4 Redovisning av Stimulansmedel 2021.....	34

Definitioner och begrepp

Följande begrepp som används i handlingsplanen betyder:

SVOM (Sociala vård- och omsorgsgruppen) är en politisk samverkansgrupp med representation från samtliga kommuner och Region Jämtland Härjedalen.

Barnarenan är en länsövergripande samverkansarena med fokus på barnfrågor. Deltar i Barnarenan gör utvalda politiker och tjänstemän från Region Jämtland Härjedalen samt länets kommuner.

BuZ är en länsövergripande samverkansarena. Deltar gör politiker och tjänstemän från kommunernas barn- och utbildningsförvaltningar.

Fredagsgruppen är en gruppering som består av representanter från kommunerna och Region Jämtland Härjedalen med uppdrag att vara ett beredningsorgan till SVOM.

SamReKo f.d. L-IFO är en gemensam samverkans- och kunskapsarena för länets kommuner och Region Jämtland Härjedalen inom hälso- och sjukvård och individ och familjeomsorg samt skolfrågor. Uppdraget är bl.a. att vara ett beredningsorgan till SVOM och ett informationsorgan i olika frågor.

SocSam är en samverkansarena för länets kommuner. Deltar gör socialnämndsordföranden, förvaltningschefer/motsv. och samordnare social välfärd inom Region Jämtland Härjedalen. SocSam syftar till att dra nytta av varandras erfarenheter och resurser, förändringsarbete, kontakter med hälso- och sjukvården etc.

JämtBus är en regional samverkansöverenskommelse mellan hälso- och sjukvården och kommunen kring barn och unga som riskerar att fara illa.

JLB (Jämtlands läns brukarråd) är ett samarbetsorgan bestående av patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom psykisk hälsa, missbruks- och beroendeområdet. JLB är en ideell förening (paraply) med de samarbetande föreningarna/organisationerna som enda medlemmar.

SKR– Sveriges kommuner och regioner.

SIP – Samordnad individuell plan enligt Socialtjänstlagen §2 kap § 7 och Hälso- och Sjukvårdslagen § 3f.

Samjam (**Samordningsförbundet Jämtlands län**) – samarbete mellan länets kommuner, Region Jämtland Härjedalen, Försäkringskassa och Arbetsförmedling. Målgrupp är människor i åldrarna mellan 16 och 64 år med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Syftet är att skapa möjligheter och stärka människor i målgrupperna så att de på sikt kommer ut på eller närmar sig arbetsmarknaden

Sirona Health Solutions - Ett skandinaviskt managementkonsultbolag.

PRIO – Plan för riktade insatser på område psykisk hälsa.

UVAS (Unga utan varken arbete eller studier) – UVAS är ett projekt där Region Jämtland Härjedalen är projektägare och där alla åtta kommunerna är aktiva. Projektets mål är att hitta och aktivera ungdomar mellan 15-24 år som inte är i arbete eller studier.

1 INLEDNING OCH BAKGRUND

Under 2011 arbetades den första överenskommelsen om samarbete mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen, gällande personer med psykiska funktionsnedsättningar. Länets samtliga kommuner och Region Jämtland Härjedalen antog därefter överenskommelsen efter beslut från SVOM. Överenskommelsen har därefter årligen genomgått översyn genom arbetsgruppen PRIO.

I Jämtlands län finns för åren 2014-2025 ”Mål för gemensam hälso- och sjukvårdspolitik” vilka har antagits av länets kommuner och landstinget (nuvarande Region Jämtland Härjedalen). Såväl genomförd analys och beslutad handlingsplan följer angivna mål i gemensam hälso- och sjukvårdspolitik¹.

Ärligen har handlingsplaner upprättats på såväl regional som lokal nivå, vilka förankrats och implementeras det kommande året. Nya direktiv för 2016 gav kommunerna och Region Jämtland Härjedalen stimulansmedel för att göra en gemensam analys- och handlingsplan, i syfte att ytterligare utveckla insatser på område psykisk hälsa.

I arbetet med den länsövergripande analysen- och handlingsplanen har representanter från länets alla kommuner, Region Jämtland Härjedalen och JLB inbjudits att delta i en arbetsgrupp. Arbetet i arbetsgruppen har genom analysens resultat, skapat möjlighet till att utforma långsiktiga- och kortsiktiga mätbara mål. För att nå de långsiktiga målen, uppsatta på en femårsperiod, har kortsiktiga mål, med tillhörande aktiviteter, formulerats. Genom att genomföra aktiviteterna och uppnå de kortsiktiga målen, nås således de långsiktiga målen. Till aktiviteterna finns en tidsplan och i vissa fall mätbara indikatorer för uppföljningsarbete och utvärdering.

Länet har valt att involvera Jämtlands Läns Brukarråd i hela processen runt överenskommelsen, analysen och handlingsplanen. JLB har medverkat i framtagandet och ingått i den arbetsgrupp som arbetat med uppföljning, utveckling och komplettering av handlingsplanen. JLB har deltagit och medverkat på lika villkor som kommunerna och Regionen. De har löpande varit med i diskussioner, påverkat arbetet och deras synpunkter har omhändertagits.

Regeringen och SKR har tidigare presenterat fem fokusområden för arbetet med analys- och handlingsplan för tidsperioden 2016-2020.

De fem fokusområden som Regeringen och SKR presenterat är:

1. Förebyggande och främjande arbete
2. Tillgängliga och tidiga insatser
3. Utsatta grupper
4. Enskildas delaktighet och rättigheter
5. Ledning, styrning och organisation

1.1 Målgrupp och syfte

Handlingsplanen är ett underlag för mål och aktiviteter utifrån överenskommelsen. Målgrupperna är barn och unga, vuxna och äldre samt nyanlända och utsatta grupper med psykisk ohälsa. I det fall en målgrupp inte är specifikt utpekad rör målen i handlingsplanen samtliga nämnda målgrupper. Planen utgår från ett jämställdhetsperspektiv och målen rör både kvinnor/män samt flickor/pojkar. Då hälsan är ojämnställd ska dock flickor och kvinnors psykiska hälsa beaktas särskilt i det framtida arbetet med planens målområden.

I den första utgåvan av planen år 2016 var mål som särskilt riktade sig mot barn och unga integrerade i den samlade planen. Inom ramen för överenskommelsen mellan Regeringen och SKR 2017 ställdes särskilda krav på analys och handlingsplan inom område barn och unga upp till och med 24 år. Denna fördjupade analys och handlingsplan skulle redovisas separat till SKR. Med anledning av detta samlades mål som direkt rör barn och unga under en egen rubrik (2.1).

Syftet med handlingsplanen är att uppmärksamma befolkningens behov och förutsättningar, beträffande de fem fokusområden som ingår i de överenskommelser som sluts mellan SKR och regeringen, ”Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa”. Handlingsplanen skall också redovisa den

---

¹ <http://www.regionjh.se/politikochinsyn/samverkankommunregion/malochregionalastrukturer>

ansvarsfördelning som finns för respektive behov och visa på vägar för samordning för att effektivisera och utföra arbetet. Mål och planering kring verksamheterna skall presenteras, såväl övergripande i länet som inom respektive kommun. Slutligen skall också analyser och aktiviteter visa på möjligheter till gränsöverskridande samverkan, samverkan med brukarorganisationer och andra berörda parter.

I 2021-2022 års överenskommelse står att för att skapa långsiktigt hållbara resultat är regeringen och SKR överens om att fortsatt stödja det utvecklingsarbete som pågår utifrån de lokala och regionala handlingsplaner som huvudmännen har tagit fram i enlighet med 2016–2018 års överenskommelser. Ett antal områden återkommer i många handlingsplaner och annat utvecklingsarbete som initierats med stöd av tidigare överenskommelser inom området psykisk hälsa.

Det är bland annat insatser till barn och unga, till personer med samsjuklighet, behov av förbättrad tillgänglighet till såväl första linjen som specialistinsatser, gemensamt suicidpreventivt arbete samt behov av samordning och samverkan.

Utifrån handlingsplanen, dess mål, aktiviteter och indikatorer, kommer länets kommuner och region Jämtland Härjedalen sätta upp egna mål och aktiviteter för att uppnå handlingsplanens mål.

1.2 Nuläge och analys

Stimulansmedel och krav

2021 års överenskommelse innebär att 1 6800 000 kronor tillfaller regioner och kommuner för att stimulera utvecklingen inom område psykisk hälsa.

Till regionerna fördelas medel till:

1. Utvecklingsarbete utifrån handlingsplaner och utveckling av mobila lösningar eller liknande,
2. Insatser för barn och unga,
3. Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och
4. Traumavård.

Till kommunerna fördelas medel till:

1. Utvecklingsarbete utifrån handlingsplaner och utveckling av mobila lösningar eller liknande och
2. Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Till länsnivå fördelas medel till:

1. Insatser för personer med samsjuklighet,
2. Insatser för stärkt brukarmedverkan,
3. Suicidprevention
4. Ungdomsmottagningen.

Revidering av handlingsplanen

Handlingsplanens långsiktiga- och kortsiktiga mål har under 2021 följts upp, setts över och reviderats.

Analys

I Jämtlands län gav Region Jämtland Härjedalen och kommunerna 2016 Sirona Health Solutions uppdrag att genomföra en länsövergripande analys utifrån SKRs och Regeringens direktiv. Sirona Health Solutions utförde en kvantitativ analys av offentligt tillgängliga och interna data, samt genomförde intervjuer med tio nyckelpersoner inom Jämtlands län.

2017 bedömde länet att den analys som genomfördes 2016 fortsatt var aktuell och en revidering av analysen genomfördes därmed ej. Region Jämtland Härjedalen och kommunerna uppdrog dock till Sirona Health Solutions att genomföra en länsövergripande analys inom område barn och unga upp till 24 år (inklusive ungdomsmottagningens arbete) utifrån SKRs och Regeringens direktiv. Sirona Health Solutions utförde en kvantitativ analys av offentligt tillgängliga och interna data (utifrån de

nyckelindikatorer som har tagits fram av SKR), samt en kvalitativ analys utifrån en enkätundersökning som riktade sig till unga personer mellan 15-24 år.

2018 genomfördes en analys av länets insatser för att förebygga ohälsa, förbättra skolresultatet, ta hand om barn i behov av sammansatt stöd samt resultatet av specialistinsatser. Analyserna finns i sin helhet på Region Jämtland Härjedalens hemsida.²

De mål som inryms i handlingsplanen, och som har baserats på de analyser som genomförts 2016 och 2017 och 2018, har under 2019 och 2020 följts upp och analyserats i anslutning till handlingsplanens mål.

1.3 Tidsplan

2021 års handlingsplan omfattar tidsperioden 2019-2022. Respektive mål, delmål och aktivitet har en egen tidsplan.

1.4 Ansvarsfördelning

SVOM och Barnarenan är länsgemensamma politiska arenor som godkänner analys- och handlingsplan. Fredagsgruppen och SAMREKO är beredande organ inför SVOM samt Barnarenan och skall efter handlingsplanens godkännande praktiskt ansvara för handlingsplanens intentioner och det fortsatta arbetet.

1.5 Ekonomiska resurser

Enligt den fördelningsnyckel SKR redovisat har Region Jämtland Härjedalen beviljats och fått stimulansbidrag för satsningen Psykisk hälsa 2021, enligt följande:

I Analysarbete och lokala handlingsplaner	3 333 907
II Barn och unga, inklusive BUP	4 433 733
III Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård	1 262 844
IV Traumavård	631 422
TOTAL INOM SATSNINGEN PSYKISK HÄLSA	9 661 9058

Kommunerna har för gemensam analys och handlingsplan tillsammans erhållit:

I Analysarbete och lokala handlingsplaner	2 525 688
II Kunskapsbaserad och säker hälso- och sjukvård och socialtjänst	1 262 843
TOTALT	3 788 531

Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner har gemensamt erhållit:

I Stärkt samverkan för personer med samsjuklighet	6 199 701
II Insatser för stärkt brukarmedverkan	1 000 000
III Suicidprevention	2 525 687
IV Ungdomsmottagningen	1 797 459

TOTALT	11 522 847
---------------	-------------------

Totalt har länet erhållit: **24 973 283 kr**

1.6 Avgränsningar och pågående aktiviteter inom området psykisk hälsa

I Jämtlands län pågår ett flertal satsningar och projekt på området psykisk hälsa, samtliga satsningar ingår ej i denna plan utan begränsas till aktiviteter som har godkänts av kommunerna och regionen gemensamt inom ramen för aktuell statlig satsning psykisk hälsa.

1.7 Uppföljning av handlingsplanens mål och aktiviteter

Fredagsgruppen och SamReKo beslutar om uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. Uppföljning av handlingsplanen sker årligen.

Uppföljningen av indikatorerna har utgått från följande värden:

 Positiv utveckling och/eller målet har uppnåtts	 Delvis positiv utveckling och/eller målet har delvis uppnåtts	 Försämrat resultat och/eller målet har inte uppnåtts
 Målet ska tas bort	 Målet ska kvarstå (perioden i tidsplanen förlängs om året har passerat)	

2 HANDLINGSPLAN/UPPFÖLJNING/ANALYS 2021

2.1 Barn och ungas psykiska hälsa

Mål/aktiviteter 2019-2022	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2021	Uppföljning indikator	Resultat
<p>Identifiera vilka barn och ungdomar som löper risk att utveckla psykisk ohälsa och erbjuda dem adekvat stöd.</p> <p><i>Varje huvudman ansvarar för att identifiera vilka barn som löper risk att utv. en psykisk ohälsa samt att verka för att barnen och deras föräldrar ska erhålla adekvat stöd. Tonårsflickor bör särskilt uppmärkas, och stödjas genom främjande och förebyggande insatser samt tidiga bedömnings- / behandlingsinsatser inom BUP.</i></p> <p><i>Bibehålla/ utv.fungerande samv.former i syfte att säkerst. att barn och unga kan erhålla förebyggande/ tidiga insatser mot psykisk ohälsa. Upprätta/ vidareutv.</i></p>	<p>Följ hälsoutvecklingen hos skolbarn på klass-, skol-, kommun- och länsnivå via hälsosamtal i skolan.</p> <p>Statistikinnehållande – Hälsosamtal i skolan (2019), Hälsa på lika villkor (2018)</p> <p>Antalet träffar i befintliga samverkansforum.</p> <p>Har lokala barnhälso-team bildats? Vilken effekt har teamen gett?</p>	2018-2022	Barnarenan SamReKo	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Östersunds kommun Barn- och elevhälsan genomför förutom hälsosamtalen genom skolsköterskornas arbete med PAX. De har i samverkan med Region JH och socialtjänsten ett närvaroteam där man arbetar med att främja skolnärvaro och minska problematisk skolfrånvaro.</p> <p>Ragunda har ett utökat samarbete med skola och förskola genom projekt Ragunda Trampolinen – behandlande skola samt även genom samverkandokumentet - oro för barn.</p> <p>Psykisk hälsa är 2021 en prioriterad fråga i det regionala Jämtbus-nätverket.</p> <p>Tilia bedriver hösten 2021 ett projekt som bekostas av stimulansmedel för stärkt samverkan psykisk hälsa. Projektet "Hur vet jag om det är psykisk ohälsa eller bara livet som gör ont?" riktar sig till gymnasieelever och syftar till att öka kunskapen om psykisk (o)hälsa hos unga, med fokus på psykiska besvär som oro, ångest, ångslan och stress.</p>	<p>Jämtbus 4 träffar</p> <p>Elevhälsochefer 4 träffar</p> <p>Barnhälso-team i 3 kommuner.</p> <p>Riktlinjen togs fram 2018 och det är för tidigt att säga vilka effekter teamen gett för barn och unga.</p> <p>Andelen kvinnor 16-29 år med nedsatt psykiskt välbefinnande 28%, andelen män 17%. Källa Hälsa på lika villkor, Länsrapport 2018 (Finns ingen senare gjord rapport)</p>	<p>→</p> <p>●</p>

<i>handlingsplaner för att möta målgruppen.</i>				Utreda förutsättningar för en länsgemensam integrerad verksamhet för unga med missbruk och psykisk ohälsa.		
<p>Höja kompetensen kring att ex. förebygga/tidigt upptäcka psykisk ohälsa hos barn och ungdomar, företrädesvis genom implementering av evidensbaserade metoder.</p> <p><i>Varje huvudman ansvarar för att berörd personal har/ erhåller regelbunden adekvat kunskap (ex. personal inom skola, socialtjänst etc). Kompetenshöjning kan ske exempelvis genom utbildning.</i></p> <p><i>Implementering av metoden MHFA i Jämtlands län. Se över möjligheten att införa ex. YAM eller PAX i skolan.</i></p>	Antalet utbildningstillfällen och utbildade personer.	2019-2021	Barnarenan SamReKo	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>PAX i skolan, YAM, MHFA, Signs of Safety (SoS) och KIBB implementeras i kommunerna för tidig upptäckt av psykisk ohälsa.</p> <p>Östersunds kommun Barn- och elevhälsan arbetar med Tillgänglig skola som är en kompetensutvecklingsinsats till skolpersonal. Insatsen är framtagen av Barn- och elevhälsans professioner som ett led i att öka kunskap och kompetens kring NPF och förebygga psykisk ohälsa.</p>	<p>PAX; Östersund: 6 instruktörer, 77 st utbildade klasslärare Berg: 3 PAX-instruktörer, MHFA instruktörer i verksamheten: 2 st Antal MHFA-utbildade i verksamheten: 50 st</p> <p>Östersund, Krokom, Härjedalen, Bräcke och Berg har utbildat personal i SoS.</p> <p>Östersund och Berg har utbildat personal i KIBB.</p> <p>Regional utbildning till kommunanställda i samtalsmodellen BRA, Barns rätt som anhörig ges i början av 2022.</p>	
Utveckla/öka tillgängligheten till lärande för barn/unga med funktionsvariation/nedsättning (ex. digitala hjälpmedel,	Antal utbildningstillfällen	2019-2021	Barnarenan SamReKo	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Östersunds kommun Barn- och elevhälsan: Personal genomför kontinuerligt utbildningsinsatser mot skolpersonal, exempelvis hörselutbildningar, tecken som stöd, TAKK, Widgit online, Ritade</p>	<p>Inga utbildningstillfällen på regional nivå.</p>	

intryckssanering i klassrum).				tecken, språkcaféer för att stödja personal som arbetar med elever med språkstörning. Bräcke har en övergripande specialpedagog med kompetens mot funktionsvariation.Handledning sker utifrån behov. Skolan har även en logoped som kan stödja i digitala hjälpmedel.	Lokala utbildningar har rapporterats från en kommun.	
<i>Utbildningsinsatser för att öka kunskap bland personal som möter målgruppen.</i>						
Etablera ett Barnahus i Jämtlands län i syfte att erbjuda barn som utsätts för vålds- och sexualbrott en rättssäker handläggning samt tillgång till tidiga sociala-, medicinska och psykologiska stödinsatser.		2019-2021	SVOM SAMREKO	7 kommuner har deltagit i utbildning i metoden ”Efter barnförhöret”. En arbetsgrupp är tillskapad för att starta upp arbetet med ”Fjärde rummet”.		
Säkerställa att barn och ungdomar på ett lättillgängligt sätt kan tillgodogöra sig information om var de kan vända sig när de mår dåligt.	Har kommunen/regionen info. på sin startsida om var man kan vända sig om man mår dåligt? Ja/Nej?	2020–2021	Barnarenan	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> Östersunds kommun Barn- och elevhälsan: Informationsmaterial i form av foldrar och kontaktuppgifter finns där det är möjligt att lägga fram till elever, exempelvis i anslutning till skolkurators och skolsköterskans mottagningsrum på respektive skola. Östersunds kommun: socialtjänst: Information på hemsidan finns. Inga generella informationsinsatser men informerar de individer vi möter.	4 kommuner (Bräcke, Berg, Strömsund och Östersund) har information riktad till barn och unga som mår dåligt på hemsidan, dock ej på startsidan. Region J/H hänvisar till www.umo.se på sin hemsida samt info på 1177.	
<i>Varje huvudman ansvarar för att tillhandahålla information om var barn och unga kan vända sig när de mår dåligt, ex genom informationskampanjer.</i>						

<i>Information om kontaktvägar vid dåligt mående på kommunernas/regionens hemsidor ska vara lättillgänglig, utan krångliga sökvägar.</i>				Härjedalens kommun: En del i skolprojektet men har en hel del att jobba på detta område. BUP har utvecklat information via 1177. Ragunda: Information finns på stöd och omsorgs första sida på kommunens hemsida. Berg: Information riktad till barn via hemsida samt ges information till skolklasser var de kan vända sig vid behov av stöd via elevhälsans personal.		
Öka tillgängligheten till första linjens vård.	Statistik, tillgänglighet till första besök	2019-2021	SVOM Barnarenan SAMREKO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> BUP har under hösten 2021 förstärkt sin mottagning med 2 tjänster. Mottagningsteamet hanterar större delen av patienterna på första linjenivån i verksamheten.	2017 fick 84 % en första bedömning inom 30 dagar. 2018 fick 59% en första bedömning inom 30 dagar. 2019 fick 59 % en första bedömning inom 30 dagar. 2020 jan-sept fick 39 % första bedömning inom 30 dagar. 2021 tom september fick 37 % första bedömning inom 30 dagar. Källa: vantetider.se	
<i>Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har ansvaret för första linjens vård psykisk hälsa. Vantetiderna hos BUP ska minska. 100% av patienterna ska få ett första samtal inom 30 dagar.</i> <i>Ta ställning till om Ungdomsmottagningen ska ha ett utökat första linjeansvar (följ SKRs arbete).</i>						
Öka tillgängligheten för utredning hos barn- och	Statistik, tillgänglighet	2019-2021	SVOM	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i>	2019: 0% fick tid för fördjupad	

ungdomspsykiatri samt föräldra- och barnhälsan.	till fördjupad utredning/behandling		Barnarenan SAMREKO	BUP har ett projekt med anställda psykologassistenter (psykologstudenter) som arbetar i en dedikerad utredningsgrupp med de utredningar som har tydlig frågeställning och är väl förarbetade av elevhälsa. Ca 70 av 250 utredningar genomförs av denna grupp i dagsläget. Upphandlade utredningsföretag används för utredningar som lämpar sig lägga ut på upphandlade leverantörer. På dessa sätt genomförs idag ca 100 fler utredningar idag jämfört med 2017. Dock har remissinflödet med utredningsfråga ökat motsvarande varför väntetiderna ändå stått oförändrade. Föräldra- och barnhälsan har idag lyckats rekrytera psykologer på samtliga tjänster, varför väntetiden förbättrats succesivt. 5 specialistpsykologer finns på BUP och FBH idag. Ca 10 beräknas vara färdiga specialister närmaste 1-3 åren. I princip alla utbildas inom befintlig personalstyrka.	utredning/behandling inom 30+30 dagar. 2020 jan-sept: 91% fick tid för fördjupad utredning och behandling inom 30+30 dagar. Statistik för 2021 har ej varit möjlig att få fram. Prel. Siffra för september 2021 är 93% Källa: vantetider.se	
<i>Exempelvis genom att möjliggöra att fler specialistpsykologer utbildas inom befintlig personalstyrka.</i>	Antalet specialister					
Utveckla den distansberoende vården för barn och ungdomar.	Statistik, antal genomförda internetbehandlingar	2019-2021	SVOM Barnarenan SAMREKO	<i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> Utökat tillgången till teknik för medarbetarna. Verksamhetsutvecklare haft uppdrag arbeta med frågan avseende införskaffning av rätt teknik, lathundar för användande och utbildningsinsatser till personalen. Även information till patienter och vårdnadshavare kring möjligheten och vad som krävs tex bank id, freja id etc.	Ca 15% av patienterna har haft minst 1 videobesök. Ca 100 patienter under 2020/2021 har genomgått längre internetbaserad KBT.	
<i>Exempelvis genom utvecklande av internetbehandlingar inom BUP.</i>						

<p>Öka tillgängligheten till ungdomsmottagningarna i länet.</p>	<p>Tillgänglighetsdata. 2019 jan-13 nov</p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM Barnarenan</p>	<p>Covid 19 pandemin har varit en utmaning för UM som ska vara uppsökande och välkomnande för unga över hela regionen. Med låsta dörrar, endast tidsbokade besök i stället för drop-in, inställda klassbesök både på UM och på skolan och IT teknik som inte varit uppdaterad har gjort att vi fått ställa om. De fysiska besöken har generellt minskat, men i stället har många fler unga använt sig av de digitala alternativen och bokat videobesök.</p> <p>Många avbokar sina besök med kort varsel pga covid-symtom, nya patienter hinner inte boka in sig och tiderna förblir obokade. Det är framförallt till barnmorskorna. PSE som ofta har en serie träffar med samma person, kan träffa dem digitalt.</p> <p>Telefontiderna är utökade och vi har därmed en mkt hög telefontillgänglighet. Många samtal kan ersätta besök, då personalen har mer utrymme för bedömningar, egenvårdstips och åtgärder direkt.</p> <p>Hälften av alla bokbara tider till UM finns på webbtidboken på 1177 vårdguiden, vilket används flitigt av ungdomarna. Fler har numera BankID eller FrejaID Plus sedan provtagning Covid och vaccinering krävt det.</p> <p>Fler och fler unga söker för psykisk ohälsa och det syns i vår besöksstatistik som ökar från år till år. Trots hög bemanning så har vi högt tryck och nu har vi en väntetid för första besök på ca 1-2 månader.</p> <p>Besöksstatistiken till läkare återhämtar sig sakta nu när de 60% är bemannade. 10% av tiden går till</p>	<p>Tillgänglighetsdata 2021 jan – 21 okt</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Östersunds UM:</i> 4161 besök. 2653 till barnmorska, 883 till kurator, 186 till psykolog, 432 läkare, 7 till undersköterska • <i>Strömsunds UM.</i> 149 besök. 86 till barnmorska, 41 till kurator och 10 till läkare • <i>Härjedalens UM:</i> 153 besök. 116 till barnmorska, 30 till kurator och 7 till läkare. • Videobesök 195 till barnmorska. 160 till kurator, 2 till läkare, 24 till psykolog 	<p> </p>
<p><i>Arbeta för att den filial som har inrättats i Strömsund, inom ramen för stimulansmedel riktade mot ungdomsmottagningarnas arbete, ska finnas kvar på sikt.</i></p>	<p>Östersunds UM: 5134 journalförda besök. 3787 till barnmorska,</p>					
<p><i>Varje huvudman ansvarar för att öka antalet barn och unga som uppnår fullständiga grundskolebetyg. Målgruppen samhällsplacerade barn (barn och unga placerade i familjehem och HVB-bem) bör särskilt beaktas i arbetet.</i></p>	<p>740 till kurator, 550 läkare, 3 psykiater, 54 till undersköterska</p> <p>Strömsunds UM. 251 journalförda besök. 138 till barnmorska, 88 till kurator och 25 till läkare</p>					
<p><i>Utveckla/fortsatt utveckla samverkan mellan berörda aktörer i syfte att erbjuda barn och ungdomar som inte befinner sig i skolan (hemmasittare) stöd i att gå till skolan samt att uppnå fullständiga grundskolebetyg.</i></p>	<p>Härjedalens UM: 189 journalförda besök.</p>					

	<p>174 till barnmorska, 15 till kurator och 0 till läkare</p> <p><u>2020 jan-27 okt</u> <i>Östersunds UM</i></p> <p>4224 journalförda besök. 2934 till barnmorska, 782 till kurator, 137 till psykolog, 347 läkare, 24 till undersköterska <i>Strömsunds UM.</i></p> <p>151 journalförda besök. 86 till barnmorska, 57 till kurator och 8 till läkare</p> <p><i>Härjedalens UM: 260 journalförda besök.</i></p>			<p>MLU-uppdrag. Läkarna är alltid fullbokade och tyvärr ofta minst 1–2 månaders väntetid.</p> <p>UM har under pandemin inte kunnat arbeta förebyggande på samma sätt som tidigare, utan tid har avsatts för att jobba fram digitala alternativ för att nå ut. exempel på det:</p> <p>Podcast UM-podden, 20 avsnitt planerade fram till maj-22. Kortfilmer spelas in som ”teasers” att locka till att besöka hemsidan. Publiceras i olika sociala medier. Påbörjat samarbete med elevhälsan på vissa orter. UM har initierat träffar där vi ska utbyta tankar om samverkan.</p> <p>Projekt påbörjat tillsammans med Elevhälsan Härjedalen med UM-mottagning på Hedeskola 1dag/v. Avslutas till årsskiftet och utvärderas.</p> <p>Gruppaktivitet i Ösd med unga som sökt för psykisk ohälsa:</p> <p>-Fysisk aktivitet i grupp</p> <p>-ACT – utifrån känslan av stress/oro</p> <p><i>Östersund UM:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • PSE (psykolog/kurator) har varit fullbemannat hela året. 3 kuratorer och en psykolog, av dem finansieras 1 kurator och psykologen med psykisk hälsa medel. Full läkarbemanning på 60% från årsskiftet, fördelat på 40% allmänspecialist och 20% gynekolog i samarbete med Kvinnokliniken. 	<ul style="list-style-type: none"> • ACT-grupp -18 ungdomar • Fysisk aktivitet: 8 ungdomar <p>Totalt 69 gruppbesök gjorda av 26 personer (ACT och Fys)</p>	
--	--	--	--	---	---	--

	<p>134 till barnmorska, 120 till kurator och 6 till läkare.</p> <p>Videobesök: 44 alla till barnmorska.</p> <p>ACT-grupp 5 ungdomar</p> <p>Fysisk aktivitet: 10 ungdomar</p>			<p>40% finansieras av psykisk hälsa medel. Barnmorskor fullbemannat, 1 tjänst finansieras av psykisk hälsa medel</p> <p><i>Strömsund UM:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Eftersom skolbesök blivit inställda så har vi inte kunnat nå ut till unga på plats med info om SUM. Troligen därför lägre besöksstatistik. Många gymnasieungdomar har haft hemundervisning och därför kanske haft svårt att transportera sig dit, avstånds-beroende. Fullbemannat men ofta relativt obokat. <p><i>Härjedalen UM:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kurator slutade under våren, ny Kurator på plats från september. Inskolning pågår. Covid pandemin påverkat besöksstatistiken, många sena avbokningar pga sjuk hos unga. Även här många obokade tider, vilket troligen beror på avstannade skolbesök och många elever haft distansutbildning. 		
<p>Förbättra omhändertagandet av nyanlända barn och unga med psykisk ohälsa.</p> <p><i>Utbildningsinsatser för personal inom kommunerna</i></p>	<p>Antalet utbildningsinsatser</p>	<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen</p> <p>SAMREKO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Östersunds kommun Barn- och elevhälsa har hälsosamtal med alla nyanlända elever samt kontinuerliga uppföljningssamtal med nyanlända</p>	<p>Inga utbildningsinsatser.</p>	

<i>och Region Jämtland Härjedalen.</i>				<p>elever. Östersunds kommun: socialtjänst erbjuder enskilda samtal.</p> <p>Härjedalens kommun: Personal i kommunen har gått MHFA för att bättre kunna identifiera och möta psykisk ohälsa dock ej specifikt riktat till nyanlända.</p>		
<p>Öka förutsättningarna för barn och unga placerade i familjehem och HVB-hem att tillgodogöra sig en god psykisk hälsa.</p> <p><i>Implementera och följ den överenskommelse och de riktlinjer som tagits fram för samarbete vid placering i boende utanför det egna hemmet (socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård).</i></p> <p><i>Öka andelen barn och unga som genomgår hälso-/läkarundersökning inför placering i familjehem eller HVB-hem, med ett inkluderat perspektiv av den psykiska hälsan samt tandhälsan.</i></p>	<p>Årligt inhämtande av antal genomförda hälsoundersökningar inför placering.</p> <p>Genomförda aktiviteter</p>	2018-2022	<p>Barnarenan</p> <p>SAMREKO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Överenskommelse finns. Länsdialog tillsammans med SKR gällande hälsoundersökningar inför placering utom hemmet genomfördes i november med brett deltagande från länets kommuner.</p> <p>I Östersunds kommun finns ett Skolfam-team för långvarigt familjehemsplacerade barn. Skolfam är ett manualstyrt sätt för socialtjänst och skola att tillsammans arbeta med att öka elevernas förutsättningar att lyckas med sina studier.</p> <p>I Östersunds kommuns socialtjänst är överenskommelsen känd i verksamheten och arbetar enligt den. Regelbundna samverkansmöten mellan enhetschefer på soc förv och BUP sker.</p> <p>Härjedalens kommun: Pågående projekt att utveckla stöd till placerade barn, deras föräldrar samt till familjehem/kontaktfamiljer.</p> <p>Ragunda: Överenskommelsen är känd och vi arbetar efter den.</p> <p>BUP: Riktlinje och rutiner när patient på BUP placeras i familjehem och HVB i annan region har lyfts på APT samt ledningsgrupp på BUP.</p>	<p></p> <p></p>	

<p>Nollvision avseende antalet suicidförsök/fullborda de suicid inom målgrupp ungdomar/unga vuxna 15-24 år.</p>	<p>Årlig statistik över suicid.</p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM Barnarenan</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>I länet sker utbildning i MHFA-ungdom i syfte att stärka kunskapen om psykisk ohälsa och suicidpreventiva åtgärder. Utöver detta, implementeras PAX i skolan samt YAM i länet.</p> <p>Östersunds kommun Barn- och elevhälsan har tidigare år utbildat elevhälsans personal i MHFA. Har Pax i skolan på många skolor och arbetar aktivt med detta som instruktörer.</p> <p>Härjedalens kommun: Skolprojekt med syfte att förebygga psykisk ohälsa. Kartlägga barnens behov (från ungdomarna) och sätta in åtgärder samt förebygga. Minska suicid är en del i det arbetet.</p> <p>Berg: Arbetar med PAX i skolan och MHFA.</p> <p>Krokom: Arbetar med MHFA</p> <p>Ragunda: Samverkansträffar med BUP/Skola/IFO en gång i månaden</p> <p>BUP: Utbildningsinsatser strukturerad suicidriskbedömning</p>	<p>Antal döda per 100 000 invånare, avsiktlig självdestruktiv handling (själv mord), Jämtlands län 15-24 år (inom parentes, placering i riket, placering 1 avser högst andel självmord per 100 000 invånare):</p> <p>2015: 26,93 (2) 2016: 6,90 (13) 2017: 14,03 (5) 2018: 35,74 (1) 2019: 0 (21) 2020: 7,25 (16)</p>	
<p><i>Regionstyrelsen har en nollvision angående antalet fullbordade suicid. Genom förebyggande insatser och tillgång till tidiga insatser ska antalet suicidförsök och fullbordade suicid minska.</i></p>						

2.2 Främjande och förebyggande arbete

Mål/ <i>aktiviteter</i> 2018-2021	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkan sarena	Aktivitet/analys 2021	Uppföljning indikator	Resultat
--------------------------------------	------------------	----------	------------------------------	-----------------------	-----------------------	----------

<p>Utveckla det länsövergripande suicidpreventiva arbetet.</p>	<p>Årlig statistik över suicid.</p> <p>Källa: Dödsorsaksregistret</p>	<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen SAMREKO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Under året har en suicidpreventiv resurs varit anställd inom Regional utvecklingsförvaltning för arbete mot kommunerna.</p> <p>Under året har en regionintern samordnare arbetat för samordning av arbetet med psykisk ohälsa/suicidprevention.</p> <p>Suicide Zero har tillsammans med kommunrepr. inom suicidprev. påbörjat arbetet med att ge stöd till kommunala handlingsplaner. Östersund, Krokom, Härjedalen, Berg och Bräcke deltar i detta arbete.</p> <p>RJH har deltagit i Folkhälsomyndighetens antistigmasatsning 2020-2021. Ansökan om att fortsatt projektmedverkan är inskickad till Folkhälsomyndigheten.</p> <p>Fortsatt satsning kring MHFA i länet.</p> <p><u>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD</u> Deltagit i workshop suicidpreventiv handlingsplan med Suicide Zero och påbörjat ett arbete inom vår förvaltning</p> <p>Bergs kommun har avsatt 1 miljon kronor till att arbeta med hälsofrämjande insatser för barn, unga och äldre i kommunen under 2021. En stor variation av insatser genomförs för att öka den fysiska och psykiska hälsan.</p> <p>Krokoms kommun har beslutat om ny handlingsplan för psykisk hälsa 2021-2024 med ett suicidpreventivt avsnitt.</p>	<p>Antal döda per 100 000 invånare, avsiktlig självdestruktiv handling (själv mord), Jämtlands län alla åldrar. (inom parentes, placering i riket, placering 1 avser högst andel självmord per 100 000 invånare):</p> <p>2015: 14,17 (7)</p> <p>2016: 16,40 (4)</p> <p>2017: 16,25 (2)</p> <p>2018: 16,92 (3)</p> <p>2019: 12,26 (15)</p> <p>2020: 16,80 (2)</p>	
<p><i>Regionstyrelsen har en nollvision angående antalet fullbordade suicid. Genom förebyggande insatser och tillgång till tidiga insatser ska antalet suicidförsök och fullbordade suicid minska.</i></p>						

				Strömsund: 17 st utbildade MHFA instruktörer från Vård- och omsorg, skola och socialtjänst.		
Implementera och följa upp den länsövergripande handlingsplanen för suicidprevention.	Har planen följts upp? Ja/Nej?	2020-2021	Fredagsgruppen SAMREKO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Resurs anställd under 2021 för att arbeta med de mål som har prioriterats i handlingsplanen.</p> <p>Två kommuner har planer på att ta fram planer integrerat i lokal plan för psykisk hälsa arbetet.</p> <p>Två kommuner håller på att ta fram suicidprev.planer integrerat i de lokala planerna för psykisk hälsa arbetet.</p> <p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD Har påbörjat ett arbete kring ”Riktlinjer – suicidpreventivt arbete VOF” som utgår från handlingsplanen och vänder sig till verksamheterna inom VOF.</p>	De prioriterade aktiviteterna har följts upp av länsresurs suicidprevention. Nej	→
<i>Respektive verksamhet ansvarar för att implementera handlingsplanen.</i>						
<i>Handlingsplanen följs upp på regional nivå.</i>						
Öka kunskapen hos personal som möter mål-grupperna avseende suicidpreventiva åtgärder.	Egenskattning före och efter utbildning. Antal MFHA-instruktörer	2019-2021	Fredagsgruppen SAMREKO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Ingen instruktörsutbildning har genomförts 2020.</p> <p>Fokusvecka för att minska stigma och sprida god exempel kring psykisk hälsa genomförd under v. 40. Kurskatalog kommer att finnas med föreläsningar att beställa via kommunernas suicidprev.resurs.</p> <p>I samverkan med Suicid zero har instruktörer i ”Våga fråga” utbildats i samtliga kommuner</p> <p>MHFA-arbetet har under större delen av 2021 legat nere pga corona förutom i Åre kommun samt inom JGY där de utbildat digitalt. Dock har flera</p>	Aktuella siffror har ej inrapporterats av kommunerna.	→
<i>Utbildningsinsatser.</i>	Antal utbildade personer i MHFA					
<i>Implementera metoden MHFA i länets kommuner och inom Region Jämtland Härjedalen.</i>						

<p><i>Suicidpreventiv konferens</i></p>				<p>kommuner nu anmält behov av att utbilda fler MHFA-instruktörer vilket samordnas av kommunresursen.</p> <p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD Utbildning i Våga fråga-e implementeras och kommer att genomföras med början i hemtjänsten och sektor funktionshinder (cirka 900 personal)- start januari 2022. Ett 20-tal samtalsledare kommer att utbildas.</p> <p>Bergs kommun genomför Våga fråga för alla kommunanställda.</p> <p>Krokoms kommun: Pga covid-19 samt brist på utbildare så har inga utbildningar inom MHFA kunnat hållas hittills under året. Under hösten skall nya MHFA-instruktörer utbildas samt att utbildning för personal skall genomföras för bland annat skolpersonal.</p>		
<p>Höja kompetensen kring att möta psykisk ohälsa hos äldre personer.</p>	<p>Antal utbildningar.</p>	<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Våga/Våga se – FOU Nestors utbildning kommer att ges under 2022 till vård- och omsorgspersonal i kommunerna.</p>	<p>Inga utbildningar.</p>	
<p><i>Utbildningsinsatser till berörd personal, ex Motiverande samtal.</i></p>	<p>Egenskattning före och efter utbildning.</p> <p>Hälsa på lika villkor.</p>			<p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD En medarbetare har gått instruktörsutbildningen i Våga fråga under 2021. Utbildning i Våga fråga-e håller på att implementeras och genomförs till att börja med för all personal inom hemtjänsten och sektor funktionshinder (utbildningsstart under vintern/våren 2022) Föreläsning om schizofreni.</p> <p>Arbete pågår för att undersöka om det finns personal inom VOF:s verksamheter som har</p>	<p>Andel kvinnor med nedsatt psykiskt välbefinnande 18% (2010: 7%), andel män 21% (2010: 11 %).</p> <p>Källa: Hälsa på lika villkor länsrapport 2018.</p>	

				kompetens inom samiskt språk och kultur (eller inom övriga nationella minoriteters språk och kultur). Syftet är att, inom ramen för den äldreomsorg som erbjuds, ta särskild hänsyn till de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella och språkliga identitet. (finns även under ”utsatta grupper – samernas psykiska hälsa”)		
--	--	--	--	---	--	--

2.3 Tillgängliga och tidiga insatser

Mål/ <i>aktiviteter</i> 2018-2021	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkans-arena	Aktivitet/analys 2021	Uppföljning indikator	Resultat
<p>Öka tillgängligheten för individen till rätt vård i rätt tid på rätt nivå.</p> <p><i>Kunskapsutbyte och samverkan mellan kommun och region.</i></p> <p><i>Verka för att utveckla distansberoende vård och behandling i länet. Ex. identifiera webbaserade verktyg med evidens för individ och verksamhet.</i></p> <p><i>Respektive huvudman ansvarar för att utveckla tillgänglig och anpassad information för målgrupperna inom</i></p>		2018-2022	<p>SVOM</p> <p>Fredagsgruppen</p> <p>Barnarenan</p> <p>SAMREKO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Östersunds kommuns VOF och Vuxenpsykiatrien bedrev under 2020-2021 ett projekt som bekostades av stimulansmedel för stärkt samverkan psykisk hälsa i syfte att förbättra utskrivningsprocessen för personer med tvångsvård eller andra restriktioner.</p> <p>Prehospital psykisk ohälsa – regionen kommer i ett projekt att utveckla samverkan mellan psykiatrien och ambulansen.</p> <p>Antal patienter med digitalt egenvårdsstöd inom psykiatrien har ökat från 20 patienter 2020 till 132 st. genomförda kontakter till 41 patienter 2021 med 238 st. genomförda kontakter.</p> <p>Inom område psykiatri har distanskontakt via videolänk och kvalificerad telefonrådgivning ökat med ca 57% jämfört med föregående år.</p>		

<p><i>området psykisk hälsa, ex på hemsidor.</i></p>				<p>Genomförda kontakter under 2021 påvisar 4 685 stycken för 1 516 stycken patienter.</p> <p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD Under 2020 togs ”Handlingsplan för SAF och VOF – samarbetsområden 2020 – 2023” fram med kort- och långsiktiga mål. VOF och SAF har under 2021 gjort en processkartläggning av processen ”Ge stöd till familjer där barn och/eller föräldrar har en funktionsnedsättning” med aktiviteter runt insatser, vägen in till kommunen, samarbete mellan förvaltningarna och regionen. Samordnare anställd från oktober 2021 (1,5 år) för att arbeta med detta</p> <p>VON och SAN startar ett gemensamt HVB-hem anpassat för barn i åldersgruppen 12-15 år, med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med andra komplexa behov, och som tillfälligt behöver bo utanför det egna hemmet. Syftet är att ge föräldrar och barn kvalificerat och samordnat stöd tidigt</p> <p>Dialogforum funktionshinderområdet (brukarorg, politiker, chefer): planerar för ett extra temamöte/workshop under vintern/våren 2022 med gästföreläsare. Tema: digital tillgänglighet, digital delaktighet, digital inkludering, digitalt utanförskap m.m</p> <p>Gemensam arbetsgrupp runt vuxenhabilitering Region JH och länets kommuner: Uppdrag att ta fram gemensam vision och överenskommelse. Kartläggning av nuläge och GAP-analys har pågått under vår och höst 2021. Information till SVOM i december.</p>		
--	--	--	--	---	--	--

Öka individens inflytande över sina insatser.	Årlig uppföljning av antalet SIP upprättade i IT-stödet.	2018-2022	SVOM	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Våren 2020 beslutade Fredagsgruppen och SamReko HSI att funktionen SIP-stödjare skulle finnas inom kommunerna och regionen. Ca 70 SIP-stödjare har utsetts i kommunerna/regionen. SIP-stödjarna har utbildats under 2020/2021.</p> <p>Regional SIP-samordnare samordnar arbetet med SIP i länet. SIP-samordnarens uppdrag är exempelvis att samordna träffar för SIP-stödjarna och följa upp SIP på länsnivå samt planera det fortsatta arbetet i länet utifrån identifierade utvecklingsbehov.</p> <p>IT-stödet Cosmic Link ger ett strukturerat stöd och stödjer en trygg och säker hantering av SIP:ar. Implementering av detta pågår inom såväl regionen som i kommunerna.</p>	IT-stödet LINK möjliggör inte att ta ut användbar statistik i dagsläget.	
<i>Utveckla användandet av SIP i riktning mot delat beslutsfattande.</i>						

2.4 Utsatta grupper

Mål/aktiviteter 2018-2021	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2021	Uppföljning indikator	Resultat
Främja den psykiska hälsan hos personer med samsjuklighet av missbruk/beroende och psykisk ohälsa.	Antal konferenser/utbildningstillfällen.	2018-2022	SVOM Fredagsgruppen SAMREKO	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Länsövergripande överenskommelse riskbruk, missbruk och beroende är framtagen och beslutad i länet under 2021. En arbetsgrupp med representanter från kommun och region är utsedd och arbetar för att konkretisera förslag och inriktning i överenskommelsen.</p>		
<i>Synliggöra målgruppens utsatthet i de aktiviteter som</i>						

<p><i>genomförs inom ramen för handlingsplan psykisk hälsa.</i></p> <p><i>Varje huvudman ansvarar för att, i samverkan och var för sig, verka för att personer med samsjuklighet erhåller adekvata stödinsatser. Ex. kan etablerandet av flera sociala sammanhang för målgruppen vara stödjande/förstärkande.</i></p>				<p>Östersunds kommuns SAF erbjuder sammanhållet stöd genom egen heldygnslösning för personer med bl a samsjuklighet. Plan finns att erbjuda utbildning i beroendelära till medarbetare.</p> <p>2020 togs ”Handlingsplan för SAF och VOF – samarbetsområden 2020 – 2023” fram med kort- och långsiktiga mål kring området och målgruppen. VOF och SAF ska tillsammans göra en process-kartläggning ”identifiera och ge stöd till medborgare inom SAF och VOF som har psykisk ohälsa och risk/missbruksproblem.</p> <p>Utredning kring uppstart av ett ”Minimaria” för länet pågår under hösten 2021. Presenteras för Barnarenan 29/11.</p> <p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD Processkartläggning: ”Tillgodose behovet av bostad för särskilt utsatta grupper”. Arbete med aktiviteter kring detta är under uppstart.</p>		
<p>Överenskommelse om samverkan kring personer med riskbruk, missbruk och beroende har tagits fram och beslutas senast halvårsskiftet 2021</p>	<p>Har överenskommelse tagits fram och beslutats? Ja/nej.</p>	<p>2020-2021</p>	<p>SVOM SAMREKO Fredagsgruppen</p>	<p>Överenskommelsen är framtagen och beslutad.</p> <p>Kommunerna, primärvården, psykiatrin och JLB-NSPH Jämtland deltog i revideringsarbetet.</p>	<p>Ja</p>	<p> </p>
<p>Främja samernas psykiska hälsa.</p> <p><i>Bygga kompetens kring samernas psykiska hälsa</i></p>	<p>Antalet utbildningsinsatser etc.</p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> RJH verkar för höjd samisk kulturkompetens inom hälso- och sjukvården. På grund av resursbrist samt pandemin har det förekommit svårigheter att förverkliga beslutade insatser. Ett avtal med SANKS och RJH finns för höjd</p>	<p>Ingen data.</p>	<p> </p>

<p><i> samt sätt att nå den samiska befolkningen.</i></p>				<p>kulturkompetens. Inom ramen för detta erbjuds även länets kommuner att delta i digitala utbildningar.</p> <p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD VOF har synliggjort målgruppen och ansvar i lokala styrdokument, uppdragsbeskrivningar osv. Vård- och omsorgsnämnden (VON) har startat ett samråd med den samiska befolkningen och de har tillsammans tagit fram en handlingsplan som ska säkra att nämnden tillgodoser samernas rättigheter. Planen omfattar både vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning. Handlingsplanen är klar och beslutad i VON 2021.</p> <p>Arbete pågår för att undersöka om det finns personal inom VOF:s verksamheter som har kompetens inom samiskt språk och kultur (eller inom övriga nationella minoriteters språk och kultur). Syftet är att, inom ramen för den äldreomsorg som erbjuds, ta särskild hänsyn till de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella och språkliga identitet.</p> <p>E-utbildning i samisk kulturförståelse Vård- och omsorgsnämnden, förvaltningsledningen VOF och stabstjänstepersoner vid förvaltningen ska genomgå utbildningen under 2021. Baspersonalen kommer att utbildas under kommande år.</p> <p>Övrig utbildning som personal inom VOF deltagit i är SANKS (Samisk nasjonalt kompetensesenter) två utbildningshalvdagar kring samisk hälsa och vikten av kulturförståelse i mötet med samiska patienter.</p>		
---	--	--	--	--	--	--

<p>Förbättra omhändertagandet av nyanlända personer utifrån område psykisk hälsa.</p>	<p>Antalet utbildningsinsatser etc.</p>	<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen SAMREKO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> RJH har inom ramen för Antistigma projektet hälsoguides med syfte att vägleda, inspirera och stötta människor till att må bra. Hälsoguiderna är utbildad av personal från Folkhälsoenhetens Migrationshälsa och genomför kostnadsfria träffar och föreläsningar på deltagarnas modersmål.</p>		<p>➔ ●</p>
<p><i>Utbildningsinsatser för personal inom kommunerna och Region Jämtland Härjedalen.</i></p>						
<p>Främja HBTQ-personers psykiska hälsa.</p>	<p>Antal HBTQ-certifierade/diplomerade verksamheter.</p>	<p>2018-2022</p>	<p>SVOM Barnarenan Fredagsgruppen SAMREKO</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> I Åre har biblioteken HBTQ-certifierats RJH har under 2021 diplomerat flera verksamheter inom ramen för folkhälsoenhetens satsning kring anti-stigma kopplat till psykisk hälsa/ohälsa. Under 2022 kommer RJH att via psyk.hälsa medel utöka sin kapacitet och även erbjuda HBTQI-diplomering till tre av länets kommuner.</p>	<p>Biblioteken Åre, elevhälsan Östersund, Ungdomsmottagningen och könsidentitetsmottagningen är HBTQ-certifierade. Omcertifiering HBTQ utförd inom Psykiatrisk akutmottagning. Inom regionen är kommunikationsavdelningen och hud och kön, Välfärd och klimat RU samt FOU-enheten HBTQI- och mångfalds diplomerade.</p>	<p>➔ ●</p>
<p><i>Synliggöra och inkludera HBTQ-persp. i de aktiviteter som genomförs inom ramen för handlingsplan psykisk hälsa.</i></p>						
<p><i>Verka för HBTQ-certifiering, diplomering av verksamheter inom region och kommun.</i></p>						
<p>Främja den psykiska hälsan hos personer med neuro-psykiatriska</p>		<p>2018-2022</p>	<p>SVOM</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Se aktiviteter SIP. 	<p>Ingen indikator identifierad.</p>	<p>➔ ●</p>

<p>funktionsnedsättningar.</p>				<p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD Anhörigkurator/anhörigkonsulent har startat samtalsgrupp för förälder med vuxet barn med NPF-diagnos/psykisk ohälsa – 5 träffar med start i november 2021 (Mötesplatsen Torvalla)</p> <p>Arbete kring vuxenhabilitering, se 2.1 Tidiga och tillgängliga insatser</p> <p>Gemensamt HVB VON/SAN, se 2.1 Tidiga och tillgängliga insatser</p>		
<p><i>Varje huvudman ansvarar för att personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i kombination med annan social- och/eller psykisk problematik får tillgång till en jämlik, tillgänglig, samordnad (SIP kan utgöra ett hjälpmedel), god och säker vård och omsorg.</i></p>						

2.5 Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål/ aktiviteter 2018-2021	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2021	Uppföljning indikator	Resultat
<p>Utveckla former för brukarinflytande.</p> <p><i>Öka brukarrepresentation lokalt och regionalt. Varje huvudman ansvarar för att involvera brukarrepresentanter i arbeten där</i></p>	<p>Ex. genom rapport från JLB årligen. I vilka sammanhang har JLB bjudits in/deltagit?</p>	<p>2018-2022</p>	<p>Fredagsgruppen SAMREKO SVOM</p>	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i> Organisationsbidrag till JLB/NSPH Jämtland har beviljats för att möjliggöra deltagande i regionala aktiviteter och utvecklad brukarmedverkan. Medel beviljas till resurs inom Folkhälsoenheten för utvecklande av modell för långsiktigt</p>	<p>JLB bjuds in till länsnätverkets möten. JLB har erhållit föreningsbidrag/del av brukarmiljonen för arbete inom ramen för satsningen.</p>	<p> </p>

<p><i>brukarperspektivet behöver synliggöras.</i></p> <p><i>Fördjupa arbetet inom de initiativ som påbörjats 2018 med syfte att stärka brukarinflytandet inom Primärvård, Ungdomsmottagningen (UM), BUP, vuxenpsykiatri och Patientnämnden.</i></p> <p><i>Upparbeta en hållbar struktur för ett fortsatt involverande av brukare inom Primärvård, UM, BUP, VP och patientnämnden.</i></p>				<p>strukturellt brukarinflytande i samråd med JLB/NSPH.</p> <p>Våren 2021 höll dialogmöten med JLB/NSPH och medlemsföreningarna för att diskutera möjliga användnings-områden för brukarmiljonen 2021.</p> <p>Intresseföreningen TILIA har beviljats medel för att genomföra utbildningssatsningar till unga kring psykisk hälsa samt utreda unga i länets önskemål om stöd från samhället vid psykisk ohälsa. Rapporten presenteras i november 2021 till Barnarenan.</p> <p>Struktur har inte upparbetats.</p> <p>Inom psykiatri finns brukarstyrda inläggningar. Två platser för brukarstyrda inläggningar är öppnade på avdelning 4B.</p> <p><u>Vård och omsorgsförvaltningen ÖSD</u></p> <p>Vård- och omsorgsnämndens Dialogforum funktionshinderområdet samt Brukarråd för personer med funktionsnedsättning Med representanter från olika brukarföreningar: Attention, Autism- och Asperger, RSMH Östersund, Balans, Downs-föreningen, FUB</p> <p>Age Friendly Cities - Syftet är att förbättra möjligheterna för både äldre och för personer med funktionsnedsättningar att leva hälsosamma och självständiga liv med ökad delaktighet i samhällsfrågor</p>		
---	--	--	--	---	--	--

				Fokusgruppsintervjuer har genomförts med bl.a representanter från föreningarna som ingår i Dialogforum. Återkoppling av resultat har delgivits VON och Dialogforum		
--	--	--	--	--	--	--

2.6 Ledning, styrning och organisation

Mål/ <i>aktiviteter</i> 2018-2021	Mätbar indikator	Tidsplan	Ansvarig samverkansarena	Aktivitet/analys 2021	Uppföljning indikator	Resultat
Samordna pågående satsningar/projekt inom området psykisk hälsa.	Har regional samordning skett, Ja/Nej?	2018-2022	SVOM	Två samordnare har varit anställda under året med uppdrag att samordna arbetet med uppdrag psykisk hälsa för kommunerna och regionen.	Ja, två samordnare har varit anställda under 2021 (150%).	
<i>Länsövergripande samordning</i>						
Utveckla och stärka den länsövergripande samverkan som pågår inom området psykisk hälsa.	Antal nätverksträffar.	2018-2022	SVOM	Länsnätverket har arbetat enligt de mål som inryms i handlingsplanen.	3 träffar under 2021.	
<i>"Länsnätverk psykisk hälsa" utgör navet i samverkan. Representanter från Region Jämtland Härjedalen (inkl. primärvården) samt</i>						

Handlingsplan för kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen.

D.nr. RUN/407/2017

<i>kommunerna och JLB deltar.</i>						
Verka för att nationella riktlinjer inom området psykisk hälsa implementeras i verksamheterna	Har deltagande skett i NPO RPO, ja/nej?	2018-2022	SVOM	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Under 2021 har samverkan Norrland ang. Regionalt programområde (RPO) pågått enligt plan.</p> <p>Länets kommuner representeras via regionala samordnare i LPO psykisk hälsa.</p> <p>Arbetet i såväl LPO som de Lokala arbetsgrupperna (LAG) har pågått men avvaktar tydligare riktlinjer kring struktur och arbetssätt.</p>	<p>Har deltagande skett i NPO RPO, ja/nej?</p> <p>Ja</p> <p>Har uppdrag getts till arbetsgrupp? Är struktur framtagen och beslutad, ja/nej?</p> <p>Nej</p>	
Utveckla/tillskapa sociala, öppna mötesplatser.	Inventera antalet mötesplatser i länet årligen.	2019-2022	Fredagsgruppen	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p> <p>Vård- och omsorgsförvaltningen ÖSD</p> <p>Den nya mötesplatsen Fagerbacken 28D, en socialt öppen mötesplats för personer med psykisk ohälsa, intellektuella eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, öppnade precis vid pandemins start och stängdes därför. Arbetet inför återöppning pågår.</p>		
<i>Respektive huvudman utvecklar sina mötesplatser i samverkan med JLB, Samordningsförbundet Jämtland Härjedalen, projekt Öppen arena etc.</i>						
Minska stigmatisering och öka förståelsen för psykisk ohälsa.	Mäta antalet aktiviteter.	2018-2022	SVOM JLB	<p><i>Nedan beskrivs ett urval av de aktiviteter som sker i länet för att nå målet:</i></p>		

<i>Arbeta förebyggande och normskapande genom att ta tillvara brukarnas erfarenheter, exempelvis via Hjärnkoll.</i>				<p>RJH ingår 2020-2021 FoHM:s satsning kring anti-stigma kopplat till psykisk hälsa/ohälsa. Ett strategiskt arbete har genomförts inom regionen.</p> <p>JLB/NSPH framhåller vikten av att utnyttja Hjärnkollsambassadörer med egen erfarenhet som brukare eller anhörig i syfte att arbeta stigmareducerande. Gärna med lämplig grupp av anställda och även personer ur målgruppen. Efterföljande diskussion är ofta meningsfull avseende just frågor om stigma och hur diskriminering och fördomar ska kunna motverkas, åtminstone inom vård och omsorg.</p> <p>Fokusveckan genomförd v. 40.</p>		
---	--	--	--	---	--	--

3 AKTIVITETSKOSTNADER

Respektive huvudman ansvarar för att redovisa interna aktivitetskostnader kopplade till handlingsplanens mål.

4 REDOVISNING AV STIMULANSMEDEL 2021

Ekonomisk redogörelse för 2021 års stimulansmedel sker av respektive huvudman.

Länssamordnarna inom område psykisk hälsa redovisar aktivitetskostnader kopplade till 2021 års stimulansmedel för stärkt samverkan, brukarmiljön och suicidprevention.

Ungdomsmottagningen redovisar aktiviteter kopplade till 2021 års stimulansmedel för ungdomsmottagningar.